

Verantwoord innoveren geeft burger moed

De EU investeert miljoenen in verantwoorde innovatie, die zowel economie als maatschappij moet baten. Promovendus Lucien von Schomberg (Filosofie) richtte zich op de vraag 'wat is innovatie?' en welke gevolgen heeft die betekenis voor onze maatschappij? In januari verdedigde hij zijn proefschrift *Raising the sail of innovation*.

'De Oude Grieken zagen innovatie als iets bedreigends: het stelde de gevestigde orde ter discussie', zegt filosofie-promovendus Lucien von Schomberg. (Op de foto de kariatiden in Athene). • Foto Shutterstock

Vaak beperkt innovatie zich tot een technologische uitvinding met een marktwaarde, zoals een smartphone', aldus Von Schomberg. 'Die techno-economische definitie wringt bij verantwoord innoveren.' Zijn social media er bijvoorbeeld voor de burger, of toch vooral voor de bedrijven erachter? In zijn proefschrift dook hij de geschiedenis en filosofie in op zoek naar een alternatief concept dat ons kan helpen om complexe problemen op te lossen.

'Historisch gezien heeft innovatie niets met technologie te maken, laat staan met de markt,' vertelt Von Schomberg. 'De Oude Grieken zagen innovatie als iets bedreigends: het stelde de gevestigde orde ter discussie. Zo was innovatie lange tijd een politiek begrip. Tijdens de Renaissance veranderde dat: innovatie betekende vooruitgang en ontdekking. Pas sinds de Industriële Revolutie en vooral de laatste vijftig jaar is innovatie iets technologisch dat een marktwaarde moet hebben.'

Von Schomberg vroeg zich af wat een politiek begrip van innovatie, zoals dat van de Oude Grieken, voor ons kan betekenen in de context van verantwoord innoveren. Centraal staat daarin het gedachtegoed van filosofe Hannah Arendt. 'Innovatie voor de samenleving

moet gericht zijn op het bekrachtigen van elk individu: ervoor zorgen dat iedereen zich kan uitdrukken in woorden of daden', vertelt Von Schomberg.

Actie

Arendts filosofie onderscheidt drie niveaus van onze activiteiten: arbeid, werk en actie. Von Schomberg legt uit: 'Arbeid

omvat het noodzakelijke, al het lichamelijke dat we doen om te overleven, bijvoorbeeld eten en slapen. Werk

is het nuttige, het bouwen van iets nieuws dat zich onderscheidt van de natuur, zoals een tafel. Actie overstijgt beide: het nemen van initiatief waarvan de gevolgen onbekend en onvoorspelbaar zijn.'

Von Schomberg definieert innovatie als het creëren van iets nieuws (Arendts *werk*) dat het vermogen van mensen tot *actie* vergroot. 'Neem de wasmachine: het is een nieuw ding, maar het droeg ook bij

aan de emancipatie van vrouwen.' Met zijn definitie kan de politiek innovaties evalueren, maar ook in de ontwerpfase van een innovatie aanmoedigen om prioriteit te geven aan maatschappij boven bedrijven. 'Het geeft een filosofische basis voor beleid op verantwoord innoveren.'

Voetbal

Zelf paste Von Schomberg zijn inzichten toe op het voetbal. Hij werkte als voetbaltrainer bij profclub KRC Genk. De directie vroeg hem zijn filosofie te vertalen naar een visie voor de jeugdopleiding. Von Schomberg bracht de drie stappen van Arendt in de praktijk: 'De arbeid draait om de gezonde levensstijl en kernwaarden van de speler. Werk gaat om de ontwikkeling van de speler. Actie tenslotte gaat om je unieke kwaliteiten laten zien. Het draait om vertrouwen en aanmoedigen, om belofte maken en kunnen vergeven.' Von Schomberg gebruikt dit nu als casus om de filosofie van Arendt aan zijn studenten uit te leggen, als universitair docent aan de University of Greenwich in Londen. ss

'Onze techno-economische definitie wringt bij verantwoord innoveren'